

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslakia siten, että sairauspäivärahan enimmäisajan täyttymisestä huolimatta päivärahaa voitaisiin maksaa, jos henkilö palaa työhön ja hänen aikaisempi sairautensa uusiutuu aiheuttaen työkyvyttömyyttä. Edellytyksenä olisi, että sairaus uusiutuu työssäolon jatkuttua yhtäjaksoisesti vähintään 30 päivää. Tällöin sairauspäivärahaa maksettaisiin omavastuuajan jälkeen yhdessä tai useammassa jaksossa yhteensä enintään 50 arkipäivältä.

Kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke ei olisi enää sairauspäivärahan estävä etuus, vaan eläke vähennettäisiin sairauspäivärahasta. Lain tasolla säädettäisiin

kansainvälisessä adoptiossa vanhempainrahan edellytyksenä olevasta viranomaisluvas-
ta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työntekijän eläkelakia, merimieseläkelakia, yrittäjän eläkelakia ja maatalousyrittäjän eläkelakia. Nämä muutokset ovat teknisiä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2011 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2011. Vanhempainrahaa koskeva sairausvakuutuslain muutos tulisi kuitenkin voimaan jo 1 päivänä tammikuuta 2011.

PERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Sairauspäivärahan enimmäisaika

Johdanto

Sairauspäiväraha on tarkoitettu turvaamaan toimeentulo lyhytaikaisen sairauden aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta. Sitä maksetaan enintään 300 arkipäivältä (enimmäisaika). Päivärahan maksaminen päättyy sen kalenterikuukauden lopussa, jota seuraavan kuukauden aikana sairauspäivärahapäivien määrä nousisi 300 arkipäivään. Enimmäisaikaan lasketaan arkipäivät, joilta henkilöllä on ollut oikeus päivärahaan kahden työkyvyttömyyttä edeltäneen vuoden aikana. Enimmäisajan jälkeen sairauden aiheuttaman työkyvyttömyyden aikainen toimeentulo turvataan työeläkelakien tai kansaneläkelain mukaisella työkyvyttömyyseläkkeellä.

Eräissä sairauksissa henkilön työ- ja toimintakyky vaihtelee siten, että häntä ei voida pitää työ- ja kansaneläkelakien mukaisesti täysin työkyvyttömänä. Tästä seuraa, että oikeutta eläkkeeseen ei synny, mutta toisaalta sairauspäivärahan enimmäisaikaa koskevat säännökset estävät päivärahan maksamisen saman sairauden perusteella.

Sen jälkeen kun enimmäisaika on täyttynyt, oikeus päivärahaan alkaa uudelleen saman sairauden perusteella vasta, kun henkilö on enimmäisajan päättymisen jälkeen ollut yhtäjaksoisesti työkykyinen 12 kuukauden ajan. Työkykyisyys katsotaan yhtäjaksoiseksi, jos 12 kuukauden aikaan ei sisälly sairastumis-

päivän ja yhdeksän sitä seuraavan arkipäivän omavastuu-aikaa pidempää työkyvyttömyyttä. Työkykyisyysaikaan rinnastetaan aika, jolta vakuutettu on saanut Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain tai työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain, liikennevakuutuslain tai sotilasvammalain kuntoutusta koskevien säännösten nojalla taikka jona vakuutettu on ollut työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa taikka osallistunut julkisesta työvoimapaalvelusta annetun lain mukaiseen toimenpiteeseen tai omaehtoiseen opiskeluun. Työkykyisyysaikaan rinnastetaan myös aika, jona vakuutettu on oikeutettu työttömyysturvalain mukaiseen etuuteen sen vuoksi, että työkyvyttömyyseläkehakemus on viireillä tai hylätty.

Enimmäisajan täyttymisestä huolimatta vakuutetulla on oikeus sairauspäivärahaan, jos työkyvyttömyyden aiheuttaa uusi sairaus. Uutena sairautena pidetään sairautta, joka ei ole aiheuttanut työkyvyttömyyttä aikaisempaan enimmäisaikana ja jonka ei voida katsoa liittyvän aikaisempaan työkyvyttömyyteen.

Nykyiseen järjestelmään liittyy myös kannustavuusongelmia. Osatyökykyinen työnhakija, joka on saanut enimmäisajan sairauspäivärahaa, ei ole oikeutettu sairauspäivärahaan vanhan sairauden uusiutuessa ennen kuin työskentely on kestänyt yhdenjaksoisesti 12 kuukautta. Vastaavassa tilanteessa työn-

antajakaan ei ole oikeutettu palkanmaksuajalta sairausvakuutuskorvaukseen. Sairauspäivärahaa saaneen henkilön palkkaamisesta työnantajalle aiheutuva taloudellinen riski voi tosiasiallisesti muodostua työllistämisen esteeksi.

Yhteensovitus

Jos vakuutetulle myönnetään sairauspäivärahan kanssa samalle ajalle kansaneläkelain ja työntekijän eläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke, sairauspäiväraha tulee yhteen sovitettavaksi työkyvyttömyyseläkkeiden kanssa. Työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ja sairauspäivärahan ja kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ja sairauspäivärahan yhteensovitusäännökset poikkeavat toisistaan. Yhteensovitustilanteet ovat monimutkaisia ja etuuden saajalle vaikeaselkoisia.

Sairauspäivärahan ja työeläkkeen yhteensovitus

Sairauspäivärahan ja työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen suhteesta säädetään sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä. Kansaneläkelaitos vahvistaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan työeläkelakien mukaisen täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkamisajankohdan määrittelyä varten. Sairauspäivärahan ensisijaisuusaika on ajanjakso, joka käsittää sairauspäivärahan 8 luvun 8 §:ssä säädetyn enimmäisajan 150 ensimmäistä päivää sekä tämän jälkeiset viisi täyttä kalenterikuukautta. Ensisijaisuusaika päättyy kuitenkin jo neljännen kalenterikuukauden lopussa, jos myös sairauspäivärahan enimmäisaika sairauspäivärahaa keskeytyksellä maksettaessa päättyisi tällöin.

Vakuutetulla on sairauspäivärahan ensisijaisuusajana oikeus täysimääräiseen sairauspäivärahaan, vaikka hänellä olisikin oikeus työeläkelakien mukaiseen täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen. Ensisijaisuusajan jälkeen sairauspäiväraha maksetaan vain siltä osin kuin se ylittää samalta ajalta maksettavan eläkkeen määrän.

Työeläkelakien mukaan täysi työkyvyttömyyseläke alkaa aikaisintaan sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun päivära-

han ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Täysi työkyvyttömyyseläke voidaan kuitenkin myöntää poikkeuksellisesti ensisijaisuusaikaa soveltamatta, jos eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan tai jos päiväraha-hakemus on hylätty.

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti ensisijaisuusajan jälkeen ja samalta ajalta on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, työkyvyttömyyseläke maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa. Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti ensisijaisuusaikaa soveltamatta ja samalta ajalta on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, työkyvyttömyyseläkettä maksetaan tältä ajalta päivärahan määrän ylittävä osa.

Sairauspäivärahan ja kansaneläkkeen yhteensovitus

Kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke myönnetään pääsääntöisesti aikaisintaan sairauspäivärahan enimmäisajan päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Jos vakuutetulla ei ole oikeutta sairauspäivärahaan, työkyvyttömyyseläkkeen alkamisajankohtaa varten määritellään sairauspäivärahan laskennallinen enimmäisaika. Kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke voidaan kuitenkin myöntää ilman edeltävää sairauspäivärahan enimmäisaikaa, jos henkilölle on myönnetty työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke. Kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke myönnetään tällöin samasta ajankohdasta kuin työeläke.

Sairausvakuutuslain 8 luvun 6 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan sairauspäivärahaan ei ole oikeutta vakuutetulla, joka saa kansaneläkelain 12 §:n 1 momentin nojalla myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä. Kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen estää sairauspäivärahan saami-

sen samalta ajalta. Jos sairauspäivärahaa on maksettu samalle ajalle, päiväraha lakkauteaan eläkkeen alkamisajankohdasta.

Kansaneläkelain 70 §:n mukaan takautuvasti myönnetty kansaneläke on pidätettävä Kansaneläkelaitokselle tämän maksamaa etuutta vastaavalta osin, jos Kansaneläkelaitos myöntää kansaneläkkeen takautuvasti ajalle, jona etuudensaaja on saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa. Kun sairauspäiväraha lakkautetaan kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen alkamisajankohdasta, liikaa maksettu päiväraha peritään takautuvasti myönnetystä eläkkeestä.

Jos sairauspäivärahaa myönnettäisiin enimmäisajan jälkeen 50 lisäpäivälle ja kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke myönnettäisiin samalle ajalle, sairauspäiväraha olisi nyky säännösten perusteella lakkautettava. Näin käy nykyisin myös silloin, kun kansaneläke myönnetään enimmäisaikaisäännöksiä soveltamatta samasta ajankohdasta kuin työeläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke ja samalle ajalle on maksettu sairauspäivärahaa.

1.2 Ottovanhemman vanhempainraha kansainvälisessä adoptiossa

Sairausvakuutuslain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen (1335/2004) 2 luvun 1 §:n 6 momentissa säädetään, että ottovanhemman hakiessa vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa, hänen on esitettävä lapsen hoitoon ottamisesta kunnan sosiaalihuollon toimielimen tai lapseksi ottamisesta annetun lain (153/1985) 17 §:n 2 momentissa tarkoitettua ottolapsitoimiston antama todistus.

Oikeus vanhempainrahaan syntyy, kun lapsi on lapseksiottamisesta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla otettu hoitoon lapseksiottajan luokse. Edellytyksenä on siten, että lapsen sijoittaminen perheeseen tapahtuu lapseksiottamistarkoituksessa ja että on noudatettu lain mukaista lapseksiottamisen vahvistamista edeltävää menettelyä. Lapseksiottamisen vahvistamista edeltää pakollinen kunnan sosiaalihuollon toimielimen tai ottolapsitoimiston antama ottolapsineuvonta. Ottolapsineuvonnan aikana selvitetään, ovatko lain

mukaiset lapseksiottamisen edellytykset olemassa. Jos lapseksiottamisen edellytysten katsotaan olevan olemassa, ottolapsineuvonnan antaja sijoittaa lapsen lapseksiottajan luokse.

Kansainvälisissä lapseksiottamisissa edellytetään ottolapsineuvontaan osallistumisen lisäksi, että lapseksiottaja saa kansainvälistä lapseksiottamispalvelua ja että lapseksiottamisasioiden lautakunta myöntää lapseksiottamisesta annetun lain 25 § 1 momentissa tarkoitettua lupaa lapseksiottamiseen. Kansainvälisissä lapseksiottamisissa ulkomainen palvelunantaja sijoittaa lapsen lapseksiottajan luokse lapsen asuinpaikan valtiossa. Pääsääntöisesti lapseksiottaminen myös vahvistetaan lapsen syntymämaassa. Vieraassa valtiossa tapahtunut lapseksiottaminen, johon on ollut haettava lautakunnan lupa, on ilman eri toimenpidettä pätevä Suomessa, jos lupa on myönnetty. Lupamenettelyllä valvotaan, että lain mukaiset lapseksiottamisen edellytykset täyttyvät ja että lain mukaista kansainvälistä lapseksiottamispalvelua on annettu. Vaatimalla lapseksiottamisasioiden lautakunnan lupa kansainvälisissä adoptioissa pystytään turvaamaan se, että vanhempainrahaa maksetaan vain niissä tilanteissa, joissa lain mukaiset adoption edellytykset täyttyvät ja joissa on annettu lain mukaista lapseksiottamispalvelua.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Sairauspäivärahan enimmäisaika

Johdanto

Enimmäisaikaan on kaivattu joustoa erityisesti niissä tilanteissa, joissa vakuutettu palaa työhön sairauspäivärahan jälkeen ja sairaus aika ajoin uusii aiheuttaen lyhyitä työkyvyttömyysjaksoja. Kuvattujen ongelmien korjaamiseksi esitetään sairausvakuutuslakia muutettavaksi siten, että enimmäisajan täytymisestä huolimatta oikeus päivärahaan syntyi, jos työssäolo jatkuu yhdenjaksoisesti

vähintään 30 päivää ja sama sairaus aiheuttaa tämän jälkeen työkyvyttömyyden. Kyseisessä tilanteessa säännöksen lieventäminen kannustaisi ja tukisi työelämään siirtymistä, vähentäisi työnantajan taloudellista riskiä ja poistaisi työhön hakeutuvan epävarmuutta mahdollisista väliinputoamisista. Työssäololla tarkoitettaisiin palkkatyötä ja yrittäjätoimintaa ja päivillä kalenteripäiviä, jolloin niihin sisältyisivät sunnuntai-, pyhä- tai arkipyhäpäivät. Työssäolon yhdenjaksoisuudella tarkoitettaisiin 30 päivän työskentelyä, jonka keskeyttäisivät ainoastaan edellä mainitut säännönmukaiset tai niihin rinnastettavat viikkotyövapaat. Ehdotettu muutos ei vaikuttaisi sellaisten henkilöiden sairauspäiväraho-oikeuteen, jotka esimerkiksi opiskelevat, ovat työttöminä, hoitavat omaa talouttaan olematta ansiotyössä taikka ovat eläkkeellä. Heidän sairauspäiväraho-oikeutensa säilyisi ennallaan. Heidän kohdallaan oikeus päivärahaan alkaisi uudelleen saman sairauden perusteella vasta, kun henkilö on enimmäisajan päättymisen jälkeen ollut yhtäjaksoisesti työkykyinen 12 kuukauden ajan.

Tarkoituksena on, että sairauspäivärahan luonne korvata lyhytaikaisesta sairaudesta aiheutuvaa ansionmenetystä säilyisi. Pitkäaikaisesta sairaudesta aiheutuvaa ansionmenetystä korvataan työkyvyttömyyseläkkeellä. Jos työntekijän sairauden uusiutuminen aiheuttaa työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyden, työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke. Näissä tilanteissa sairausvakuutuslain mukainen ensisijaisuusaika on vahvistettu. Jos työeläkelakien mukainen työkyvyttömyys alkaa vasta sairauden uusiuduttua, työkyvyttömyyseläkettä ei voida myöntää aikanaan vahvistetun ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Tämän vuoksi työntekijän eläkelain (395/2006) 41 pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 kohta, jonka mukaan työkyvyttömyyseläke myönnettäisiin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta lukien tilanteissa, joissa työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiselle ajalle 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaisista päivärahaa. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi merimieseläkelain

(1290/2006) 41 §:n 2 momenttiin, yrittäjän eläkelain (1272/2006) 38 §:n 2 momenttiin ja maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 52 §:n 2 momenttiin.

Päivärahaa maksettaisiin sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan jälkeen yhdessä tai useammassa jaksossa enintään 50 arkipäivältä. Määrä vastaa suurin piirtein niiden päivien lukumäärää, joilta yksityisten alojen työehtosopimusten mukaan voidaan maksaa sairausajan palkkaa työntekijälle tämän työsuhteen kestänyttä kymmenen vuotta.

Sairausvakuutuslaissa tarkoitettua vakuutetun yhtäjaksoista työkykyisyyttä ja oikeutta saada sairauspäivärahaa uudelleen saman sairauden perusteella arvioitaisiin muutoin samalla tavoin kuin tähänkin saakka. Jos sairauspäivärahaa myönnettäisiin enimmäisajan päättymisen jälkeen saman sairauden perusteella enintään 50 päivän ajalle, vakuutetulla olisi oikeus uudelleen päivärahaan saman sairauden perusteella vasta, kun hän tämän jälkeen olisi ollut yhtäjaksoisesti työkykyinen 12 kuukauden ajan.

Sairauspäivärahan ja työeläkkeen yhteensovitus

Jos vakuutetulle myönnettäisiin työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke takautuvasti samalle ajalle, jolta päiväraha on myönnetty enimmäisajan jälkeisiltä enintään 50 arkipäivältä, sovellettaisiin työkyvyttömyyseläkkeen ja sairauspäivärahan yhteensovittamisessa työntekijän eläkelain 43 §:n 3 momentin säännöstä, jonka mukaan työkyvyttömyyseläkettä maksetaan tältä ajalta päivärahan määrän ylittävä osa. Vastaava säännös sisältyy merimieseläkelain 43 §:n 3 momenttiin, yrittäjän eläkelain 40 §:n 3 momenttiin ja maatalousyrittäjän eläkelain 53 §:n 3 momenttiin.

Sairauspäivärahan ja kansaneläkkeen yhteensovitus

Jos vakuutetulle myönnettäisiin kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke samalle ajalle kuin hänelle on myönnetty sairauspäivärahaa ehdotetun sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaisesti enintään 50 arkipäivälle, nykyisten yhteensovi-

tussäännösten perusteella sairauspäiväraha lakkautettaisiin eläkkeen myöntämisestä. Tällöin sairauspäivärahan myöntäminen enimmäisajan jälkeisille lisäpäiville menettäisi merkityksensä. Sen vuoksi sairausvakuutuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke ei olisi enää sairauspäivärahan estävä etuus, vaan eläke vähennettäisiin päivärahasta. Sama säännös soveltuisi myös niihin tilanteisiin, joissa kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke myönnettäisiin työeläkelaitoksen eläkepäätöstä seuraten sairauspäivärahan enimmäisaikaa soveltamatta. Kansaneläkelaitoksella olisi kansaneläkelain 70 §:n perusteella oikeus periä liikaa maksettu päiväraha takautuvasti maksetusta eläkkeestä.

Jos työkyvyttömyyden aiheuttaisi uusi sairaus, päivärahaa maksettaisiin enimmäisajan estämättä omavastuuajan jälkeen kuten nykyisinkin.

2.2 Ottovanhemman vanhempainraha kansainvälisessä adoptiossa

Perustuslaissa määritellään asiat, joista on säädettävä lailla, sekä millä edellytyksillä oikeuksista ja velvoitteista voidaan säätää lakia alemmantasoisilla säädöksillä. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Kysymys vanhempainrahan saamisen edellytyksistä koskee yksilön oikeusaseman perustetta, josta ei ole riittävää säätää vain asetuksen tasolla. Tästä syystä ehdotetaan, että sairausvakuutuslakiin otetaan vastaavankaltainen säännös, kuin nykyisin on äitiysavustuslain (477/1993) 3 ja 3 a §:ssä. Ehdotetun säännöksen mukaan vanhempainraha myönnettäisiin, kun lapsi on otettu hoitoon lapseksiottajan luokse ja tästä esitetään lapseksiottamisesta annetussa laissa tarkoitettun ottolapsineuvonnan tai kansainvälisen lapseksiottamispalvelun antajan todistus. Kansainvälisessä lapseksiottamisessa avustuksen saamisen edellytyksenä olisi lisäksi, että ottovanhemmalle tai lapseksiottajalle on myönnetty lapseksiottamisesta annetun lain 25 §:n 1 momentissa tarkoitettu lapseksiottamisasioiden lautakunnan lupa. Tarve selventää säännöksiä vastaamaan vallinnutta

käytäntöä johtuu muutoksenhakuelimen antamasta päätöksestä.

3 Esityksen taloudelliset vaikutukset

Enimmäisajan sairauspäivärahaa saaneita, työhön palaavia vakuutettuja arvioidaan olevan noin 1500 henkilöä vuosittain. Uudistuksen arvioidaan lisäävän päivärahamenoja 2,3 miljoonaa euroa vuonna 2011 ja vuositasolla 4,5 miljoonaa euroa, jotka rahoitettaisiin työnantajien, palkansaajien ja yrittäjien vakuutusmaksuilla. Vakuutusmaksuja tulisi korottaa arviolta 0,002 prosenttiyksikköä vuonna 2011 ja 0,003 prosenttiyksikköä seuraavina vuosina uudistuksen johdosta.

Uudistus alentaa eläke- ja työttömyysturvavamenoja tilanteessa, jossa henkilön enimmäisaika on täyttynyt ja henkilön toimeentulo turvataan nykyisin eläke- tai työttömyysturvajärjestelmästä. Vaikutukset arvioidaan kuitenkin vähäisiksi.

4 Asian valmistelu

Valtioneuvosto asetti kesäkuussa 2007 komitean valmistelemaan sosiaaliturvan uudistamista. Hallituksen esitys perustuu komitean ehdotuksiin vaikeasti työllistyvien ja osatyökykyisten työllistymisedellytysten parantamisesta ja on sen mukainen.

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen kanssa. Esityksestä on kuultu keskeisiä työmarkkinajärjestöjä ja niiden esittämät näkemykset on pyritty ottamaan esityksessä huomioon.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2011 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Eduskunta on hyväksynyt lainmuutoksen, jossa sairausvakuutuslain 8 luvun 6 §:n 1 momenttia on muutettu (708/2010). Muutos tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2011.

6 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2011. Sairausvakuutuslain 9 luvun 11 §:ää koskeva muutos ehdotetaan tulemaan voimaan kuitenkin jo 1 päivänä tammikuuta 2011.

Lakeja sovelletaan, jos 8 luvun 9 §:ssä tarkoitettu työkyvyttömyys alkaa 1 päivänä heinäkuuta 2011 tai sen jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 6 §:n 1 momentin 7 kohta sekä
lisätään 8 luvun 9 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1201/2009, uusi 5 momentti ja
 9 luvun 11 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1342/2006, uusi 3 momentti seuraavasti:

8 luku

9 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha**Vanhempainpäivärahat**

9 §

11 §

*Sairauspäiväraha enimmäisajan jälkeen**Ottovanhemman vanhempain- ja isyysraha*

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, vakuutetulla on oikeus sairauspäivärahaan saman sairauden perusteella enimmäisajan päättymisen jälkeen, jos hän palaa ansiotyöhön ja sairaus uusiutuu työssäolon jatkuttua yhtäkoisesti vähintään 30 päivää. Sairauspäivärahaa maksetaan tällöin tämän luvun 7 §:ssä säädettyjä omavastuuajoja noudattaen yhdessä tai useammassa jaksossa yhteensä enintään 50 arkipäivältä.

Ottovanhemman vanhempainrahan tai osittaisen vanhempainrahan edellytyksenä on, että ottovanhempi esittää lapsen hoitoon ottamisesta lapseksiottamisesta annetussa laissa (153/1985) tarkoitetun ottolapsineuvonnan tai kansainvälisen lapseksiottamispalvelun antajan todistuksen. Kansainvälisessä lapseksiottamisessa ottovanhemman vanhempainrahan tai osittaisen vanhempainrahan edellytyksenä on, että ottovanhemmalle tai lapseksi

ottajalle on myönnetty lapseksi ottamisesta annetun lain 25 §:n 1 momentissa tarkoitettu lapseksi ottamisasioiden lautakunnan lupa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

Lain 9 luvun 11 §:n 3 momentti tulee kuitenkin voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Lakia sovelletaan, jos 8 luvun 9 §:ssä tarkoitettu työkyvyttömyys alkaa 1 päivänä heinäkuuta 2011 tai sen jälkeen.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2.

Laki**työntekijän eläkelain 41 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 41 §:n 2 momentti seuraavasti:

41 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

 Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan;

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa; tai

3) työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiselle ajalle sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaista sairauspäivärahaa.

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

3.

Laki**merimieseläkelain 41 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 41 §:n 2 momentti seuraavasti:

41 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

 Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan;

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa; tai

3) työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiselle ajalle sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaista sairauspäivärahaa.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**yrittäjän eläkelain 38 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 38 §:n 2 momentti seuraavasti:

38 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

 Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan;

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty eikä yrittäjälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa; tai

3) työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja yrittäjälle on myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiselle ajalle sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaista sairauspäivärahaa.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

5.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain 52 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 52 §:n 2 momentti seuraavasti:

52 §

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

 Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan;

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty eikä maatalousyrittäjälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa; tai

3) työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja maatalousyrittäjälle on myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiselle ajalle sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaista sairauspäivärahaa.

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Juha Rehula*

1.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 6 §:n 1 momentin 7 kohta sekä
lisätään 8 luvun 9 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1201/2009, uusi 5 momentti ja
 9 luvun 11 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1342/2006, uusi 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

6 §

Sairauspäivärahan estävät etuudet

Sairauspäivärahaan ei ole oikeutta vakuu- (kumotaan)
tetulla, joka saa:

 7) kansaneläkelain 12 §:n 1 momentin no-
 jalla myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä;

9 §

Sairauspäiväraha enimmäisajan jälkeen

Sen estämättä, mitä 1 momentissa sääde-
tään, vakuutetulla on oikeus sairauspäivära-
haan saman sairauden perusteella enim-
mäisajan päättymisen jälkeen, jos hän palaa
ansiotyöhön ja sairaus uusiutuu työssäolon
jatkuuttua yhtäjaksoisesti vähintään 30 päi-
vää. Sairauspäivärahaa maksetaan tällöin
tämän luvun 7 §:ssä säädettyjä omavastuu-
aikoja noudattaen yhdessä tai useammassa
jaksossa yhteensä enintään 50 arkipäivältä.

9 luku

Vanhempainpäivärahat

11 §

Ottovanhemman vanhempain- ja isyysraha

Ottovanhemman vanhempainrahan tai osittaisen vanhempainrahan edellytyksenä on, että ottovanhempi esittää lapsen hoitoon ottamisesta lapseksiottamisesta annetussa laissa (153/1985) tarkoitetun ottolapsineuvonnan tai kansainvälisen lapseksiottamispalvelun antajan todistuksen. Kansainvälisessä lapseksi ottamisessa ottovanhemman vanhempainrahan tai osittaisen vanhempainrahan edellytyksenä on, että ottovanhemmalle tai lapseksi ottajalle on myönnetty lapseksi ottamisesta annetun lain 25 §:n 1 momentissa tarkoitettu lapseksi ottamisasioiden lautakunnan lupa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 9 luvun 11 §:n 3 momentti tulee kuitenkin voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan, jos 8 luvun 9 §:ssä tarkoitettu työkyvyttömyys alkaa 1 päivänä heinäkuuta 2011 tai sen jälkeen.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2.

Laki**työntekijän eläkelain 41 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 41 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

41 §

41 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan; tai

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päivarahahakemus on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa.

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan;

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päivarahahakemus on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta *yhtäjaksoisesti* maksettavaa päivärahaa; *tai*

3) *työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiselle ajalle sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaista sairauspäivärahaa.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

3.

Laki**merimieseläkelain 41 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 41 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

41 §

41 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa sairauspäivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan; *tai*

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva sairauspäiväraha-hakemus on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhdenjaksoisesti maksettavaa sairauspäivärahaa.

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan;

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa; *tai*

3) *työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiselle ajalle sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaista sairauspäivärahaa.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**yrittäjän eläkelain 38 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 38 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

38 §

38 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa sairauspäivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan; tai

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva sairauspäiväraha-hakemus on hylätty eikä yrittäjälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhdenjaksoisesti maksettavaa sairauspäivärahaa.

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan;

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty eikä yrittäjälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa; tai

3) työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja yrittäjälle on myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiselle ajalle sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaista sairauspäivärahaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

5.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain 52 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 52 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

52 §

52 §

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta:

1) jos eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa sairauspäivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan; tai

2) jos työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva sairauspäiväraha-hakemus on hylätty eikä maatalousyrittäjälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhdenjaksoisesti maksettavaa sairauspäivärahaa.

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan;

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty eikä maatalousyrittäjälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhtäjaksoisesti maksettavaa päivärahaa; tai

3) työkyvyttömyys alkaa sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymisen jälkeen ja maatalousyrittäjälle on myönnetty työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiselle ajalle sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n 5 momentin mukaista sairauspäivärahaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .